

POSTANOWIENIE

17 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dariusz Pawłyszcz

na posiedzeniu niejawnym 17 stycznia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A. S.
przeciwko [...] S.A. w W.
o ustalenie i zapłatę
na skutek skargi kasacyjnej [...] S.A. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 22 marca 2022 r., I ACa 917/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 sierpnia 2021 r., III C 1086/19, Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że dwie umowy kredytu hipotecznego, waloryzowanych kursem franka szwajcarskiego (CHF), są nieważne, i oddalił powództwo co do żądania zapłaty 894 187.47 zł z odsetkami tytułem już uiszczonych rat kredytów.

Oddalenie powództwa Sąd uzasadnił tym, że dotychczasowa spłata kredytu przez powodowego kredytobiorcę czyniła zadość zasadom współżycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.). Suma zapłaconych przez kredytobiorcę rat kredytu wciąż jest

niższa od otrzymanej sumy kredytu, a wartość nieruchomości kupionych za kredyt znacznie wzrosła. Ponadto kredytobiorca po otrzymaniu od pozwanego banku żądanej sumy natychmiast musiałby ją zwrócić bankowi tytułem zwrotu kredytu jako świadczenia wypłaconego mu przez bank w wykonaniu nieważnej umowy.

Wyrokiem z 22 marca 2022 r., I ACa 917/21, Sąd Apelacyjny w Warszawie na skutek apelacji powodowego kredytobiorcy zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że zasądził od pozwanego banku na rzecz kredytobiorcy 894 187,47 zł z odsetkami, oraz oddalił apelację banku.

Uzasadniając rozstrzygnięcie co do odsetek Sąd drugiej instancji uznał, że dopiero z chwilą odmowy potwierdzenia przez kredytobiorcę niedozwolonych klauzul w umowie można uznać, że brak podstawy prawnej świadczenia stał się definitywny, przy czym oświadczenie konsumenta powinno zostać złożone po udzieleniu mu pouczeń o konsekwencjach upadku umowy. W niniejszej sprawie stanowisko powodowego kredytobiorcy od początku było oparte na założeniu nieważności umów i ujawniało znajomość niekorzystnych skutków nieważności. W uzasadnieniu pozwu znalazła się argumentacja opisująca konsekwencje nieważności umowy, z wyrażonym wprost potwierdzeniem, iż powódka zdaje sobie sprawę z następstw. Nie ma przeszkód, by oświadczenie tego rodzaju złożył pełnomocnik procesowy w pozwie. W tej sytuacji zbędne było udzielanie powódce dalszych pouczeń w toku procesu.

Pozwany bank wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście uzasadnionej ze względu na niepoinformowanie konsumenta o skutkach upadku obydwu umów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej na pierwszy rzut oka, bez konieczności głębszej analizy, sprzeczności wyroku z przepisami prawa niepodlegającymi różnej wykładni (por. m. in. postanowienia SN z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100, z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Uzasadnienie zaprezentowane przez

skarżącego nie zawiera jednak wyводу prawnego, którym wykazałby oczywistą zasadność skargi.

Pozwany bank uzasadnił wniosek o przyjęcie tylko tym, że powódka w toku procesu nie została poinformowana o skutkach nieważności umowy. Jak z kolei przyjmuje się w orzecznictwie wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy dokonywać w ten sposób, że do sądu krajowego, który stwierdza nieuczciwy charakter warunku umowy zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, należy poinformowanie konsumenta, w ramach krajowych norm proceduralnych i w następstwie kontradiktoryjnej debaty, o konsekwencjach prawnych, jakie może pociągnąć za sobą stwierdzenie nieważności takiej umowy, niezależnie od tego, czy konsument jest reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika (wyrok Trybunału Sprawiedliwości z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20). W orzecznictwie Sądu Najwyższego także zaznacza się, że wskazanie na niedozwolony charakter klauzuli umownej jest uprawnieniem konsumenta, w którego interesy zachowanie takiej klauzuli może godzić, jednak w określonych okolicznościach konsument – kredytobiorca może uznać, iż jeżeli wyeliminowanie klauzuli niedozwolonej prowadziłoby do unieważnienia umowy, to woli on jej utrzymanie i jednocześnie utrzymanie w mocy całej umowy. Wzywając stronę umowy – kredytobiorcę – konsumenta do zajęcia stanowiska sąd powinien poinformować go, mając już ustalone okoliczności faktyczne sprawy i dokonaną jej ocenę prawną, o konsekwencjach prawnych wynikających z unieważnienia w całości zawartej umowy kredytowej oraz podobnie, o skutkach uznania za nieważną klauzuli niedozwolonej, z utrzymaniem w mocy pozostałej treści tej umowy, a konsument powinien oświadczyć, które rozwiązanie wybiera jako dla niego korzystniejsze (wyrok SN z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18 wraz z orzecznictwem powołanym w jego uzasadnieniu).

Dostrzeżenia jednak wymaga to, że konstruowany przez skarżącego pozwanego zarzut zaniechania obowiązków informacyjnych przysługuje tylko konsumentowi. Dyrektywa 93/13 ustanowiona została w interesie konsumenta, a jej stosowanie zmierza do udzielenia jemu ochrony, a ponadto nie można oczekiwać,

że sąd w konkretnym sporze między konsumentem i przedsiębiorcą przewidzi i pouczy strony o wyniku wszystkich przyszłych sporów pomiędzy nimi, choćby mogących mieć źródło w tym samym stosunku prawnym (postanowienie SN z dnia 9 sierpnia 2023 r., I CSK 5648/22).

Ponadto z odpowiedzi na skargę wynika, że kredytobiorca nie zamierza domagać się od sądu jakichkolwiek pouczeń o skutkach odmowy zatwierdzenia nieuczciwych postanowień. Sąd odwoławczy podniósł tę kwestię wyłącznie w kontekście uzasadnienia daty wymagalności wierzytelności kredytobiorcy. Powód konsekwentnie żądał ustalenia nieważności umów w całości i nie ma podstaw do uznania, że zmieniłby zdanie po otrzymaniu wykładu o skutkach nieważności umów.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania tylko na zarzucie, że powodowy kredytobiorca nie znał wszystkich skutków nieważności umowy, prowadzi do oddalenia wniosku na podstawie art. 398⁹ k.p.c.

[ał]

(A.T.)